

Durf jij de weg van de graankorrel te gaan?

Overweging 17 maart 2024, Theo Brock (Jeremia 31,31-34; Johannes 12,20-33)

Onze tocht door de veertigdagentijd kunnen we zien als een zoektocht naar zingeving en als een reflectie op wat geloof in ons leven betekent. Die zoektocht kan resulteren in vernieuwde spiritualiteit en misschien ook een vernieuwde relatie met de Eeuwige. Het perspectief van zo'n vernieuwde relatie wordt ons aangereikt in de eerste lezing. Hierin hoorden we de profeet Jeremia zeggen dat God een nieuw verbond zal sluiten met zijn volk dat niet op stenen tafelen, maar direct in het hart van mensen gegrift zal staan.

Wat kan zo'n verbond inhouden dat in onze harten gegrift staat? Ons hart is de spreekwoordelijke plaats waar gevoel en liefde huist. Klaarblijkelijk gaat het bij de Eeuwige niet zozeer om naleving van regels en voorschriften, maar meer om een verbond gegrondvest op liefde en betrokkenheid; een verbond dat ons inspireert om zelf weldoende rond te gaan.

Welbeschouwd heeft Jezus ons dat voorgeleefd. Zijn missie, zijn levensprogramma, is door de vier Evangelisten in beeldende verhalen aan ons overgeleverd. Vandaag, in de Evangelielezing van Johannes, horen we dat de inspirerende leer van Jezus ook de aandacht trekt van mensen buiten de eigen kring. In het verhaal zijn het Grieken die met Jezus in contact willen komen, hem met eigen ogen willen zien. De evangelist laat hiermee al doorschemeren dat niet alleen Joden maar ook anderen mogen delen in de glorie van de Blijde Boodschap. Of het daadwerkelijk tot een gesprek met die Grieken gekomen is, horen we overigens niet.

Wat wel duidelijk is dat al die aandacht die Jezus voor zijn programma krijgt weerstand oproept bij de gevestigde orde, die veel te verliezen heeft. Jezus is zich hiervan terdege bewust. Jezus beseft dat Hij voor een keuze staat, (i) zijn lot en arrestatie ontlopen door weg te trekken uit Jeruzalem, het centrum van de macht, of (ii) zijn principes niet verloochenen door te blijven en de consequenties onder ogen zien. Jezus kiest voor dat laatste en weet daarmee dat zijn uur van lijden en dood gekomen is. De missie waarvoor Hij als mens van God staat, namelijk Gods verbond in harten van mensen tot leven brengen, vragen van Jezus overgave voorbij zelfbehoud.

Overgave voorbij zelfbehoud, dat betekent angst, lijden en dood niet uit de weg gaan. Nu betekent evangelie vreugdevolle boodschap. Hoezo dan? Waarom laat God, die door Jezus liefkozend Abba – Vader – genoemd wordt, het lijden en de dood van zijn Zoon toe? Moeten we er ons simpelweg bij neerleggen dat het eindige nu eenmaal het oneindige niet kan bevatten, het tijdelijke niet het eeuwige en het menselijke niet het goddelijke? In de evangelietekst van Johannes wordt desalniettemin een poging gedaan om dit uit te leggen.

Jezus verwijst naar zijn kruisdood met de metafoer van de graankorrel die in de aarde moet vallen en sterven, alvorens die graankorrel vrucht zal voortbrengen. Jezus is bereid om zijn leven te geven zodat de mensheid als het ware tot nieuw leven kan komen. Hij gaat de weg van Gods offer, van overgave. Hechter en liefdevoller kan Gods verbond met mensen niet zijn.

Jezus heeft ons voorgeleefd dat de weg van de graankorrel in zekere zin ook de weg is die wij moeten gaan. Als een graankorrel in vruchtbare aarde terecht komt, sterft de buitenkant en kan de binnenste kiem tot leven komen. Die buitenkant die moet afsterven kunnen we opvatten als ons ego. Je kunt de weg van Jezus niet volgen, en het spoor van het goddelijke niet vinden, als je alleen aan je eigen leven denkt. *'Een spoor van God is te vinden in het gelaat van de Ander'* om met de beeldende woorden van de Joodse filosoof Levinas te spreken.

De metafoor van de graankorrel die deels moet sterven om vrucht te dragen, kunnen we ook betrekken op onze krimpende parochie waarvan de Antonius van Padua gemeenschap onderdeel is. Wat is voor onze geloofsgemeenschap echt wezenlijk om in spiritueel en diaconaal opzicht vruchtbaar te blijven? En welke offers zijn we bereid hiervoor te brengen? Urgente vragen waarop we met elkaar een weloverwogen antwoord moeten vinden in deze onzekere tijden.

Terug naar de Evangelietekst waarin we Jezus horen zeggen: *"Wie zijn leven bemint verliest het; maar wie zijn leven in deze wereld haat zal het ten eeuwigen leven bewaren"*. In de letterlijke betekenis een vooruitzicht dat schuurt. Ik geloof niet dat het hierbij gaat om zelfhaat. Dat staat op gespannen voet met een van de belangrijkste leefregels van Jezus om de ander evenveel te beminnen als jezelf. De uitspraak dwingt ons wel om stil te staan bij de vraag 'Wat zijn in alle oprechtheid onze idealen en drijfveren die het waard zijn om voor te leven?'

Jezus zegt verderop in de evangelietekst: *'Wil iemand mij dienen dat moet hij Mij volgen'*. Dat houdt een opdracht in. De woorden 'dienen' en 'moeten' passen misschien niet meer zo goed in de vocabulaire van onze tijd. We wensen niemands ondergeschikte te zijn en we verwarren moeten al snel met dwang, dat staat haaks op onze verworvenheden van vrijheid en zelfbeschikking. Ik denk echter niet dat het dienen en volgen van Jezus gebaseerd is op onderworpenheid. Het gaat erom je spirituele levensruimte te vergroten door solidair te zijn met de ander en alles wat kwetsbaar is. Als je alleen voor jezelf leeft dan verlies je een menswaardig leven.

Laten we met dit inzicht onbevreesd onze tocht naar Pasen voortzetten en Jezus in vrijheid navolgen. Dat doen we door kracht te putten uit de Blijde Boodschap die gebaseerd is op de pijlers van liefde en verbondenheid. Door ons ego minder te laten spreken, kunnen we ons leven winnen door vruchten van solidariteit voort te brengen.

Ik wens U en mij toe dat dit nieuwe verbond van de Eeuwige in ons hart gegrift mag staan.